

ELAN**naša
smučina**

LETNIK 15

ŠTEVILKA 5

15. MAJ 1976

Stenmark z Elanom

Kot je že bilo v javnosti objavljeno, je prišlo do sporazuma o tem, da bo Ingemar Stenmark tudi v naslednjem pogodbenem obdobju tekmoval z Elanovimi smučmi. Ta novica je razveselila zlasti mlajše ljudi in vse, ki se za zimski šport zanimajo. Kar ponosni so bili zlasti v Sloveniji, da je nam v Elanu ta dogovor uspel. Toliko bolj nas mora ta odločitev veseliti in nam biti v ponos v Elanu samem. Obenem pa nas ta dogovor obvezuje na resno razvojno, raziskovalno in proizvodno delo, saj bomo morali tudi v nadalje opremljati najboljšega smučarja na svetu. Na nas je, da naše delo poboljšamo v vse smeri in tako opravičimo zaupanje, ki nam ga je izkazal Ingemar Stenmark sam in Švedska smučarska zveza skupaj s trenersko ekipo.

Ko govorimo v tej zvezi o bodočih nalogah pa je tudi prav, da si čestitamo k temu uspehu zato, ker je bil leta dosežen na osnovi dobrega in kvalitetnega dosedanjega dela našega kolektiva v celoti, ki je na ta način, kot malokateri delovni kolektiv, ogromno pripomogel k ugledu naše proizvodnje in naše države v svetu.

Ob tej priliki se želim javno zahvaliti v imenu uprave in v lastnem imenu tistim sodelavcem, ki so z dolgoletnim trudom najbolj pripomogli k temu uspehu Elana. To je najprej tov. dipl. ing. Andrej Robič, šef razvoja in glavni konstrukter smučí s svojimi sodelavci, tov. Jurič Vogelčnik, serviser smučí za švedsko reprezentanco ter vsi delavci v prototipni delavnici, ki so na tem razvoju delali.

Naši samoupravni organi in kolektiv v celoti je že večkrat razpravljali o pomenu takšnega sporazuma za Elan, pri čemer smo prišli do skupnega prepričanja, da je takšen dogovor za nas iz razvojnega in prodajnega stališča ogromnega pomena in ga zato skupno podpiramo.

Prepričan sem, da smo s tem ukrepom pripomogli k nadaljnemu prodoru in uveljavitvi Elana na svetovnih tržiščih, s čimer si zagotavljamo tudi jutrišnji kruh.

Dolfe Vojsk

- v novi sezoni**Ob 1. maju podeljena
državna odlikovanja**

Na proslavi 30. IV. 1976, za 1. maj, so bila podeljena državna odlikovanja štirinajstim zaslužnim delavcem iz naše OZD.

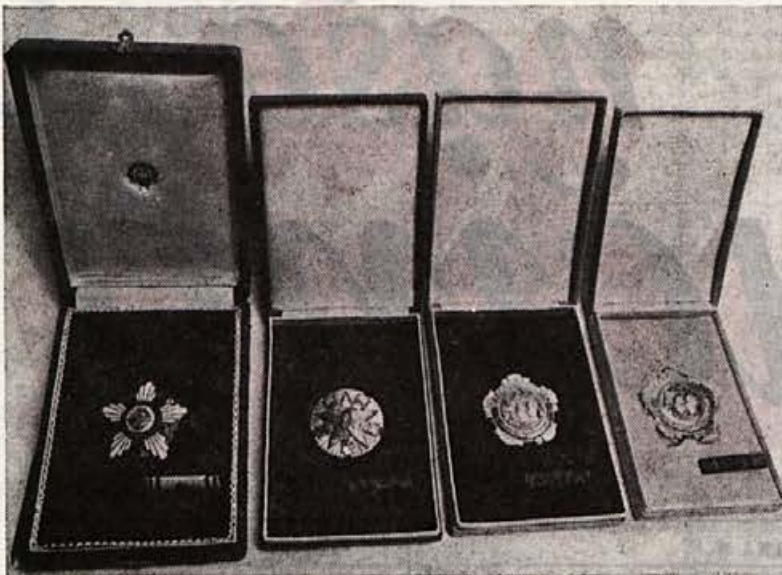
Na proslavi smo se zadnje uro delavnika pred praznikom zbrali vsi člani OZD ELAN.

O pomenu delavskega praznika je spregovoril predsednik KOOS tova-

riš Pavel Triplat. Radovljiški pevci so z delavskimi pesmimi popestrili spored proslave. Janez Hrovat pa je z ozvočenjem in ploščami poskrbel za boljši potek in delovno razpoloženje.

Državna odlikovanja je zaslužnim delavcem podelil predsednik občinske skupščine tovariš Pernuš Polde.

Red republike z bronastim vencem:Oto
MencingerJože
CvenkeljMiha
Finžgar**Red zasluge za narod
s srebrno zvezdo:**Vida
Hrovat**Red dela
z zlatim vencem:**Jože
Lipnik**čestitamo!****Red dela s srebrnim vencem:**Avgust
WelthausnerVinko
BogatajFranc
CvenkeljStanko
JanšaRok
SitarStane
JagodicBojan
ZajcSlavko
KnafeljJože
Benedik

Na predlog družbenopolitičnih organizacij ELANA in po priporočilu občinske komisije za odlikovanja je predsednik Socialistične republike Jugoslavije z ukazom števil. 183 podelil štirinajstim najzaslužnejšim članom vaše organizacije združenega dela štiri vrste državnih odlikovanj.

Ta najvišja odlikovanja so odraz predanega in vsestranskega družbenopolitičnega dela nagrajencev, kakor tudi priznanja Vaši organizaciji združenega dela Elan, ki ima pomembno mesto ne samo v okviru

občine in republike, ampak tudi v državnem merilu.

Ta odlikovanja so bila podeljena v okviru praznovanja 30-letnice osvoboditve in 30-letnice obstoja Elana, vendar so prišla malo pozno.

Lepo in prav je, da se podelijo danes, ob najlepšem in največjem delavskem prazniku 1. maju, kar bo dalo temu praznovanju še lepši odraz.

S temi uvodnimi besedami je predsednik občinske skupščine tov. Polde Pernuš podelil na prvomajski proslavi visoka državna odlikovanja.

Tov. Jože Benedik (na sliki), eden od najzaslužnejših v Elanu, prejema odlikovanje

Osnutek zakona o združenem delu v javni razpravi

Po nekaj več kot letu dni dela velikega števila naših najuglednejših strokovnjakov na raznih področjih, kot tudi najvidnejših predstavnikov družbenega, javnega in političnega življenja, je redakcijska komisija pod vodstvom Romana Albrehta meseca marca zaključila veliko delo.

Priljubljen je osnutek zakona o združenem delu, eden najpomembnejših sistemskih zakonov, ki je prav zaradi svojega pomena dobil ime »mala ustava«.

V obdobju od leta 1971—1973 so bili z ustavnimi amandmaji usklajeni sedaj veljavni zvezni zakoni, ki so urejali odnose v združenem delu. Tako so bili v tem obdobju izdani: zakon o konstituiranju organizacij združenega dela in njihovem vpisu

v sodni register, zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, zakon o ugotavljanju in obračunavanju celotnega dohodka in dohodka temeljnih organizacij združenega dela, zakon o prometu družbenih sredstev in drugi. Zakonski osnutek ne predvideva združitve naštetih tekstov, ampak v marsičem predvideva novo, izvirno zakonsko ureditev.

Osnutek zakona obsega poleg temeljnih določb na začetku in kazenskih ter prehodnih določb na zaključku še tri zelo pomembna področja, ki lahko rečemo, da so temeljne sestavine samoupravnih socialističnih odnosov in sicer:

I. družbenoekonomske odnose delavcev v združenem delu

II. samoupravno organiziranje združenega dela

III. uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu

I. Družbenoekonomski odnosi delavcev v združenem delu

V tem poglavju osnutek zakona ureja položaj delavca v združenem delu, pomen dohodka v združenem delu, njegovo pridobivanje, razporejanje, delitev in medsebojna razmerja delavcev v združenem delu.

Delavci v združenem delu so po zakonu osebe, ki delajo s sredstvi, ki so družbena lastnina, v organizaciji združenega dela, v delovni skupnosti, v kmetijski ali drugi zadevi, v pogodbeni organizaciji združenega dela ali drugi obliki združevanja dela in sredstev.

Delavec v združenem delu s sredstvi, ki so družbena lastnina, uveljavlja pravico dela z družbenimi sredstvi, kot svojo neodtujljivo pravico, da dela s temi sredstvi, da bi zadovoljil svoje osebne in družbene potrebe in da bi na svobodni in enakopraven način z drugimi delavci v združenem delu upravljal svoje delo ter pogoje in rezultate svojega dela.

Dohodek je del celotnega dohodka družbenega proizvoda, ki ga delavci pridobivajo v temeljnih organizacijah združenega dela. Dohodek je vrednostni izraz rezultata živega in minulega dela ter prispevka, ki ga delavci dajo v drugih temeljnih organizacijah, delovnih skupnostih in celotnem združenem delu.

Dohodek je ostanek celotnega dohodka, potem ko se nadomesti vrednost potrošenih materialnih sredstev in zagotovi amortizacija. Delavci v organizaciji združenega dela ali delovni skupnosti družbenih dejavnosti pridobijo dohodek iz celotnega dohodka TOZD glede na svoje sodelovanje pri njegovem pridobivanju (ustvarjanju) ter iz osebnih dohodkov delavcev, vendar vedno sorazmerno prispevku, ki ga dajo pri ustvarjanju nove vrednosti v materialni proizvodnji. Dohodek se pridobiva in ugotavlja v temeljnih organizacijah ne glede na to v kakšnih oblikah združenega dela in sredstev je nastal. Dohodek pridobijo delavci iz celotnega dohodka, ki se ustvari v temeljni organizaciji: s prodajo blaga in storitev (doma, na tujem trgu, znotraj TOZD), z združevanjem dela in sredstev, s svobodno menjavo dela in na druge načine.

Medsebojni odnosi oz. soudeležba pri skupno ustvarjenem dohodku iz naslova združenega dela in sredstev se ureja s samoupravnim sporazumom, ki mora izhajati iz prispevka vložnega minulega in tekočega dela. Z namenom čimbolj racionalnejšega upravljanja z dohodkom je dolžnost in pravica delavcev, da zasledujejo rezultate svojega dela.

Čisti dohodek razporejajo delavci po pokritju skupnih potreb, obveznosti do delovnih skupnosti in potreb za: osebno in skupno porabo, za razširitev materialne osnove dela in za rezerve. Osnove in merila za razporejanje čistega dohodka se bodo določale s samoupravnim sporazumom. Delavci v združenem delu bodo dolžni hitreje povečevati materialno osnovo dela, kot pa zadovoljevati osebne in skupne potrebe. Ugotavljanje in delitev dohodka za osebne dohodke se opravi na podlagi prispevka živega in minulega dela.

II. Samoupravno organiziranje združenega dela

Zakonski osnutek podrobno razčlenjuje določbe o temeljni organizaciji, kot osnovni obliki združenega dela; za organizacijo TOZD morajo biti podani trije bistveni elementi:

— delovna celota

— da se rezultati dela lahko vrednotijo oz. ugotavljajo

— da delavci lahko uresničujejo svoje družbenoekonomske in samoupravne pravice.

Delovna celota je del proizvodnje, v kateri so delavci neposredno povezani z enotnim delovnim procesom, v katerem se ustvarja skupni rezultat dela.

Naslednji pogoj, da je delovna celota, ki se organizira v temeljno organizacijo sposobna ustvariti celoten dohodek in pridobivati dohodek v skladu z zakonom, pri tem pa višina ustvarjenega dohodka ni odločilna.

Kot zadnje pa obstoji še kriterij števila zaposlenih. Zaposlenih delavcev mora biti vsaj toliko, da je omogočeno uresničevanje družbenoekonomskih in drugih samoupravnih pravic, obveznosti in odgovornosti v temeljni organizaciji združenega dela tako kot določa zakon.

Če so izpolnjeni vsi pogoji, je organiziranje TOZD pravica in dolžnost.

Zakonski osnutek ne predvideva bistvenih sprememb postopka ustanavljanja TOZD.

Dokaj pomembna pa so določila, ki postavljajo kriterije razdelitve premoženja (osnovnih, obratnih sredstev, nedovršene proizvodnje, pravice in obveznosti, skupne porabe in drugih).

Razdeljevanje sredstev se opravi s samoupravnim sporazumom.

ELAN

Nadalje zakon v svojem osnutku opredeljuje še ostale oblike združevanja dela kot so:

— delovna organizacija

— sestavljena organizacija združenega dela

— skupnosti organizacij združenega dela

— združevanje v banke in zavarovalne skupnosti

— samoupravne interesne skupnosti

— skupnosti za medsebojno planško in poslovno sodelovanje

— delovne skupnosti za opravljanje del skupnega pomena.

Zakonski osnutek daje dovolj možnosti za samoupravno združevanje dela in sredstev in možnost za izbiro posameznih oblik na podlagi presoje samih delavcev in njihove interese pri pridobivanju dohodka in zadovoljevanju drugih skupnih potreb.

III. Uresničevanje samoupravljanja delavcev v združenem delu

Zadnji del zakonskega osnutka ureja uresničevanje samoupravnih pravic in uveljavljanje družbenoekonomskih pravic delavcev v vseh odnosih in na vseh ravneh samoupravnega organiziranja. Delavci uresničujejo svoje pravice z odločanjem na zborih delavcev, z referendumom in drugimi oblikami osebnega izvajanja, preko delegatov v delavskem svetu, po delegacijah in delegatih v organih upravljanja, samoupravnih interesnih skupnosti in družbenopolitičnih skupnosti.

Poseben pomen daje zakon tudi kontroli nad delom organov in službe ter nad izpolnjevanjem samoupravnih sklepov: s tem v zvezi je v osnutku močno poudarjeno obveščanje oz. informiranje delavcev. Dosti važno je tudi področje samoupravnega sporazumevanja in družbenega dogovarjanja. To so osnovni pravni akti, s katerimi delavci med seboj urejajo družbenoekonomske in sa-

(Nadaljevanje na 3. strani)

Živahno delo samoupravljalcev

Ves mesec april je potekal v zelo razgibanem delu na vseh področjih samoupravljanja. Od konstituant novoizvoljenih delegatov v posameznih samoupravnih telesih, do obravnavanja in sprejemanja posameznih odločitev kot so bile:

- poslovni rezultat za leto 1975, gospodarski načrt in dosežki v prvem kvartalu letošnjega leta;
- obravnavanje in sklepanje o samoupravnih sporazumih;
- o neugodnem kolektivnem zavarovanju;
- potrditev plana investicij za leto 1976;
- nakup stanovanj in krediti;
- o letovanju in drugo.

Od pripravljene materiala s strani strokovnih služb je stekla obravnava že v začetku meseca na kolegiju podjetja, na sestanku predstavnikov družbenopolitičnih organizacij, sindikata, delavske kontrole in predsednikov DS, do delovnih skupin (16 grup), zborov delavcev (5), del. svetov TOZD-ov (3) preko DS-OZD ELAN.

Na vseh teh sestankih se je ugotovilo, da je bilo poslovanje v letu 1975 dobro, mnogo boljše kot prejšnje leto, vendar z zelo skromnim ostanom dohodka. Celotni dohodek je bil boljši skoraj za polovico kot leta 1974, proizvodnja za 1/3, predvsem v smučarji in obratu plastike. Stroški so vzporedno s tem narasli v skladu z dvigom proizvodnje. Občutnejše so porasli direktni stroški, kar opozarja na boljše gospodarjenje z materiali in izdelavnimi časi. Prav toliko so porasli bruto osebni dohodki. Neto OD pa so se pri majhnem povečanju zaposlenih, povečali za četrtnino. Fluktuacija zaposlenih je prenehala.

Kot rečeno, nam majhen ostanek dohodka ne zadošča za obnovo iztrošenega strojnega parka, za kar bo potreben kredit, niti ne za druge obveznosti. Zato bo treba v letošnjem letu napeti vse sile za dvig proizvodnje in prodaje, za štednjo na materialu in času, skratka za dvig rentabilnosti.

Prav v letošnjem letu imamo najvišje obveznosti ob vračanju anuitet za najete investicijske kredite iz prejšnjih let (800 milij. S din). Letošnja gospodarska situacija ni rožnata. Nova zakona o ugotavljanju dohodka in garantiranju plačil, bosta imela močan vpliv na gospodarjenje. Reklama in propaganda, ki se je do zdaj gibala 2,3 % od bruto dohodka, bo najbrž preskromna za naše potrebe v bodoče, če bomo hoteli pridržati tekmovalce in tekmovalno službo, kar je za nas življenjskega pomena. Masa osebnih dohodkov se bo povečala za cca 400 milijonov S din. Vse to in še druge obveznosti bodo terjale od nas vseh skrajno angažiranje na vseh področjih naših dejavnosti.

Vse to so premleli delovni ljudje na delovnih skupinah, zborih in del. svetih in se zavzeli za to, da se je s tem treba spoprijeti, za čimboljši poslovni rezultat v letu 1976.

Uspeh gospodarjenja v I. četrtletju je ohrabrujoč, boljši od lanskega in v okviru gospodarskega načrta.

V razpravi je bilo tudi 11 samoupravnih sporazumov, ki so jih naši delovni ljudje glede na gospodarsko stanje v podjetju razdelili v tri skupine:

1. Tiste, ki so aktualni in nujni ter opravičljivi in so jih tudi sprejeli in potrdili:
 - o financiranju krajevnih skupnosti,
 - o financiranju razvoja vodnega gospodarstva Gorenjske,
 - o združevanju sredstev za potrebe ljudske obrambe,

— o razdelitvi sredstev dohodka banke iz leta 1975.

2. Niso se pa odločili za tiste sporazume, kjer dejavniki, ki so jih predlagali, niso pokazali dovolj stabilizacijske volje pri njih samih. Ti so:

— o pokrivanju izgube na železnici v letu 1975

— o financiranju razvoja železnic 1976—1980

— o pokrivanju primanjkljaja v elektrogospodarstvu 1975

— o združevanju sredstev za razvoj luške infrastrukture 1976—80

3. Nekaj samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov pa so odložili za odločanje na kasnejši

Pomemben obisk

Predstavniki ustavnih sodišč iz vse Jugoslavije so se v Elanu zanimali za samoupravne odnose in gospodarjenje ter si ogledali proizvodnjo smučil in čolnov

Gospodarjenje v občini 1975 in Elan

Na 19. skupni seji zborna združenega dela, zborna krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora so 28. aprila obravnavali poleg drugega tudi poročilo o gibanju gospodarstva v občini Radovljica v letu 1975.

V nadaljevanju vam bomo posredovali v najkrajši možni obliki glavne pokazatelje gospodarjenja, predvsem pa tiste, ki so primerljivi z rezultati gospodarjenja OZD Elan.

Glavni ekonomski pokazatelji v občini kažejo na povečanje družbenega proizvoda za 21 % (v Sloveniji 23 %), dohodek za 22 %, bruto OD za 27 %, industrijska proizvodnja pa je bila večja za 9 %.

Celotnega dohodka iz gospodarstva v občini je bilo 3.105.524 din več kot v letu 1974. Ugotavlja se, da so v letu 1975 bistveno vplivale na porast gospodarstva prav povišane cene blaga in materiala (22—27 %). Zaposlenost pa se je povečala od 9.980 na 10.044 ali 0,6 %.

Pri razdelitvi dohodka vse organizacije združenega dela niso pokrile svojih obveznosti. Tako se ugotavlja na splošno večje izgube kot preteklo leto. Izvoznice so v lanskem letu odposlale na tuja tržišča za 20.776.506 USA dolarjev blaga, kar je za 9 % več kot v letu 1974, vendar je bil letni plan izvoza realiziran le 90 %. Presegle so ga le 3 delovne organizacije: ELAN za 19 %, VERIGA za 10 % in LIP za 2 %. Celotni izvoz je odpadel na konvertibilna tržišča pri osmih delovnih organizacijah, med njimi je tudi Elan.

Večji izvoz od uvoza so dosegli: Veriga, Iskra Otoče in Lipnica, LIP Bled, Elan in GG Bled.

Celotni uvoz je znašal 20.994.699 USA dolarjev in je za 13 % večji kot leta 1974.

Glavni kazalci gospodarjenja kažejo, da se je znižala ekonomičnost poslovanja, povečala pa se je pro-

duktivnost dela za 20 %. Prav tako je porasel dohodek na zaposlenega za 21 % (Gorenjska 23 %).

Gospodarstvo Gorenjske je v letu 1975 povečalo izplačane čiste osebne dohodke na zaposlenega od 2.672 din na 3.310 din ali za 29 %, življenjski stroški pa so narasli za 26 %. (V Elanu je bil porast OD tudi za 26 % op. ur.)

Povpreček OD v radovljiški občini je bil 3.192 din (v Elanu 3.175 din, op. ur.)

Zaključek

Z doseženimi rezultati gospodarjenja v radovljiški občini ne moremo biti zadovoljni. Vzrokov za tako si-

rov, ko bodo znane zanje tudi pri-spevne stopnje:

— o pristopu k INDOK centru v občini,

- o PTT storitvah,
- o aluminiju
- o nafti in plinu.

Prav tako so sklepali o novih pri-spevnih stopnjah iz osebnih dohodkov in se odločili, da se do nadalj-njega, dokler pristojni organi ne po-sredujejo zadovoljive, samoupravno-pravno pravilne rešitve, vrši in izvr-ši tako, da osebni dohodek v neto znesku, po napovedi veljavnih stopen-jev od 1. IV. 1976 ne sme biti ni-žji kot tedaj, če bi se upoštevale stopnje, ki so se uporabljale pred 1. IV. 1976. To velja za vse delavce ne glede na kraj in občino stalnega prebivališča.

Sprejeli so tudi povišano stopnjo mesečne premije od 15,00 na 20,00 din za kolektivno nezgodno zavarovan-je, ki omogoča tudi večje zavarovalne vsote. Te nove premije se bodo obračunavale od 1. 5. 1976 dalje.

Delavski sveti so obravnavali in sprejeli tudi investicijski program za leto 1976, odločili so se za nakup stanovanj za delavce v okviru danih možnosti in o najetju kredita za del teh stanovanj.

Določili so režim in ceno za leto-vanje v počitniških hišicah in dru-go.

Tako lahko ocenimo delo samo-upravljavcev v aprilu kot uspešno in aktivno. V mesecu maju pa se obeta razprava o novem pravilniku za dodelitev stanovanj, o dopolnit-vi sistemizacije delovnih mest in za-četne razgovore o predlogu novega zakona o združenem delu.

K. S.

tuacijo je več. Poleg zunanjih vpli-vov je na to vplivalo tudi neugodna struktura gospodarstva in eksten-zivnost gospodarjenja ter močno naraščanje materialnih in drugih stroškov poslovanja.

Kljub temu pa so bili doseženi določeni rezultati na področju zu-nanjetrogovinske menjave in na po-dročju zaposlovanja.

Najugodnejša gibanja v primerjavi z letom 1974 so bila dosežena v gradbeništvu, kovinski industriji, v Elanu, kmetijstvu in v družbeni obr-ti, medtem ko so ostale panoge in veje beležile realni padec glavnih ekonomskih kategorij.

K. S.

Zanimivo

Ob Stenmarkovi zmagi v svetovnem pokalu je objavljen z njim inter-vju. Med drugim pravi, da je postal alpski smučar zato, ker je pri tekih, ki so na švedskem šolski predmet, padel. Sedaj je na švedskem enako zanimanje za alpsko smučanje kot za teke. Z reporterjem sta ugotovila, da najbrž malo

zaradi Stenmarkovih uspehov, malo pa zato, ker švedski tekači niso več vodilna sila v tekih.

Glede Thönija meni Ingemar, da z njim nikakor ni konec, le smolo je imel v tej sezoni. Prihodnje leto se obeta revanš. Na vprašanje, če bo vozil smuk, pravi Stenmark, da ne, kajti nima kje trenirati — doma. »Ostalo bom med koli, je veliko var-neje«.

Osnutek zakona o združenem delu

(Nadaljevanje z 2. strani)

moupravne odnose, medsebojne pravice in obveznosti in odgovornosti v združenem delu.

Poudariti moram, da ni bil namen pisati k osnutku zakona o združenem delu komentarja, temveč opozoriti na načrtovano javno razpravo, ki bo tekla vse do jeseni. V obdobju javne razprave naj bi bila dosežena dva cilja in to: dopolniti

oziroma izkristalizirati vse nejasnosti v samem osnutku zakona in ne nazadnje kot zelo pomembno, da se z vsebino zakona seznanijo vsak delavec. Naloga, ki so pred nami (ustanavljanje novih temeljnih organizacij), so dokaj zahtevne in bodo zahtevale veliko organiziranega in koordiniranega dela vseh nas.

Andrej Prisljan

»Bodeči jež« v Kantariji

Z novo rubriko pod gornjim naslovom, smo začeli v prejšnji številki z namenom da se seznanimo čimbolj neposredno z delom naših delavcev v posameznih delavnicah, da se pogovorimo o težavah, napakah in seveda tudi o delovnih uspehih. To je sicer šele začetek in vsak začetek je težak. V prvem poizkusu v strojni je spontano tekla beseda le bolj o pomanjkljivostih, ki jih delavci iz neposredne proizvodnje opažajo v svojem delovnem okolju in je bil zato dokaj kritičen z namenom, da se te napake popravijo. Začuda, kljub namigu naj bi se k temu razvila konstruktivna polemika vseh tistih prizadetih dejavnikov, ki so v razgovoru omenjeni, ni bilo nobenega glasu. To pomeni, da to drži, da je vse to res in seveda se bo o tem sprejelo zaključke na tistem mestu, kjer to kaj zaleže. Pač, oglašil se je kontrolor iz strojne, da protestira, to pa je bilo tudi vse. Po tem prvem obisku »bodečega ježa« v strojni, pa si ne smemo predstavljati, da je tam vse siabo. Ne, imajo tudi dobre rezultate dela in prav škoda, da tudi o tem ni bilo kaj zapisanega.

To pot pa se je »bodeči jež« oglašil v KANTARIJI.

Sodelovali so:
Pangerc Silvester
Korbar Emilija
Kovač Jožica

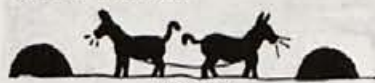
Razveseljivo je bilo to, da niso izrazili nikakega pomisleka, da ne bi sodelovali, nasprotno! To pa je bilo zame, ki to po svoji službeni dolžnosti pišem, ohrabrujoče. Se pravi, naši delovni ljudje so to sprejeli dobro, kot njihovo in kot obliko, ki naj bi pomagala k temu, da se uveljavi glas našega delavca, proizvajalca. Zato sem jim s korajžo postavil nekaj vprašanj:

— Kako ocenjujete novo rubriko »bodeči jež« v Naši smučini?

Odgovor je bil pozitiven, približno v takem smislu kot je to opisano v uvodu današnjega prispevka. Povedati pa je treba tudi to, da je uredništvo dobilo tudi od mnogih drugih tako oceno.

— Kako je kaj v kantariji?

Jet smučji se z dneva v dan zmanjšujejo in bodo skoro vsak čas izpadle s proizvodnega programa. To pa pomeni za kantarijo veliko spremembo in preorientacijo. V proizvodnji bodo ostale le tekaške in skakalne smučji in bo seveda vsak čas nekaj delavec preveč. To se pozna že sedaj, ko smo na delu še vsi, da ni več tistega tempa in da včasih ni dovolj dela, niti pripravljeneja zjutraj na začetku »ših-ta« niti redno med »ših-tom«.

APETIT

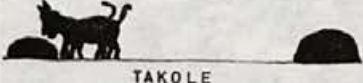
NEPREMIŠLJENO

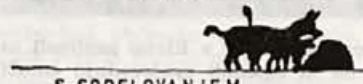
NEMOGOČE

KAKO

TAKOLE

S SODELOVANJEM

— Kakšni so odnosi med vami, delavci?

Starejši delavci smo slabo cenjeni (vsi akcentiranci so v podjetju že dolgo vrsto let). Sicer pa so odnosi med nami v kantariji zelo slabi. Delavci se zbirajo v skupinah, predvsem mlajši, mojster jim ne more do živlega, je premehak. Sicer pa se jim zdi, da so nekatere delavke malo zaščitene, da imajo privilegije.

— Kako pa je z izkoriščanjem materiala in delovnega časa?

Pri materialu se ne da kdo ve kaj prihraniti, ker je le bolj obdelava smučji, pač pa pri izdelavnem času, kjer je veliko ročnega dela. Nekatere delavke opravljajo taka dela, ki so jih včasih le moški (fedranje, strojno matiranje itd.). Prav v tej delavnici je največ žensk. Pravijo, da nekatere nepravilno izkoriščajo bolniško. Če imajo kakšne opravke pa si sfsirajo bolovanje. Mnogo hodijo k zdravniku. Nekaj dni delajo, pa zopet bolujejo in to se pri treh štirih delavkah stalno ponavlja. Predvsem to nastaja zopet pri maljših delavkah. Kakor se pač katera znajde. Imajo tako več izostankov, ob plači pa se obregajo ob naše kuverte. Tako so odnosi v delavnici slabi. Nič ne smeš reči, nikomur zaupati kot je to bilo včasih. Z delom se preneha že kmalu po 13. uri. Pri tem se sklicujejo na druge delavce po drugih delavnicah, češ saj vsi delajo enako. Mojster sicer to preprečuje, pa nima moči. Ni enotnosti v delavnici. Pri tem pa se obregajo ob nas stare delavce, ko delamo do konca, ker vemo, da se denar težko zasluži in da je zanj treba še kako delati. Vsem gre sicer za denar, vendar še dolgo ne dajo vse od sebe, da bi bilo bolje.

— Kako pa je kaj s kvaliteto proizvodnje?

Pri tekaških smučeh je precej truda pa je kljub temu še veliko II. vrste. (Deformacije, zvijanje, žlepiči itd.). Pri tem pa si delavci sami ne moremo dosti pomagati, več bo treba vložiti truda že pri sami pripravi proizvodnje, da bi bile te napake manjše in redkejše. Več bi moral z nami sodelovati tehnolog, vsaj po nekaj ur dnevno, tako pa ga ves teden še ni bilo v delavnici.

Vodja proizvodnje ima sicer velik respekt. Vse pridno dela, ko dnevno

najmanj dvakrat obiše delavnico. Vendar samo tisti čas, ker se ve, da dnevno prihaja vedno v točno določeni uri. Prav bi bilo, da bi ta svoj vzorni red včasih spremenil.

— Kako pa je kaj z nagrajevanjem?

Tistih 15 jurjev, ki jih zgubiš, če kakšno minuto zamudiš zjutraj, kar se vsakomur lahko zgodi, ker smo vsi ljudje, bi bilo treba ukiniti, oziroma postaviti drugače. Kaj pa se z delovnim časom dogaja v 8 urnem delavniku, pa je nekontrolirano. Po redni malici je marsikje še več internih malic, kuhanje kave v garderobi, že precej pred koncem »ših-ta«, kopanje med ših-tom, zbiranje pred vratarnico in drugo. Nekateri so pri tem prava izjema, vse lahko, vse jim uspe, nihče jim ne more do živlega in mi starejši delavci to obsojamo, ker delamo vestno, oni pa nas, ker ne delamo z njimi isto kot oni.

Tudi pri rednih malicah ni reda, ni discipline. Prerivanje, prehitavanje vrste in slično. Že tu se vidj odraz nas samih, ki včasih že ni več človeški. Da ne govorimo o redu in čiščenju delovnih mest, kjer je polno šare in papirja, kar včasih ni bilo.

— Zaključek

S strani anketiranih je gornja ocena v kantariji zelo črna. Če je res tako in verjamemo lahko, da je tako, potem je to slabo. Najbrž v drugih delavnicah vsega tega ne pozna. Jo, ali pa v mnogom manjšem merilu. Če bi povsod bilo tako, kam pa bi Elan prišel. Na zunaj ga kažemo v najboljši luči, znotraj pa je še marsikaj navzkriž.

Prepričani smo, da bo ta rubrika doprinesla svoj delež k temu, da se bodo take in podobne stvari odpravile, odpravile vsaj do znosne meje. Nekdo bo nekje moral o tem spregovoriti zadnjo besedo.

Tudi na ta prispevek pozivamo konstruktiven odziv.

KS.

Naslednjič: »Bodeči jež« v polizdelku!

Novatorstvo v Elanu

Iz Delavske enotnosti, 24. april 1976

Cenjena domača pamet

Ker tovarna ne more kupiti tehnologije za svoje potrebe, veliko tehničnih problemov rešujejo ideje njenih delavcev.

Elan je danes pojem vrhunske kvalitete, prvak v ostrli konkurenciji proizvajalcev zimskošportne opreme. Z njegovim zaščitnim znakom na smučeh zmagujejo favoriti belega športa. Kar 85 % Elanovih artiklov gre v izvoz, zato je nujno in razumljivo, da morajo elanovci napeti vse sile in izkoristiti vse možnosti, da z vrhunsko kvaliteto izdelkov ohranijo svoj ugled v svetovni konkurenciji proizvajalcev smučji.

Ker pa vemo, da se pri proizvodnji smučji in druge športne opreme ne da kupiti tehnologije in da vpogleda v tuje tovarne ni, so v Elanu v celoti vezani na lastne konstrukcije in lastne tehnološke izboljšave. Gotovo je za takšno nenehno izpopolnjevanje izdelkov potrebno organizirano sodelovanje strokovnjakov in delavcev, ki se jim ob neposrednem stiku s proizvodnjo porajajo nove zamisli in predlogi za izboljšave.

Obisk v tovarni Elan nam je razkril mnogo zanimivega in posnemalnja vrednega prav s področja izumiteljstva, ki mu danes posvečamo še vedno premalo pozornosti in ki Elanu pomeni enega od pogojev za renome njegovih izdelkov.

Maks Vrečko je vodja proizvodnje smučji in hkrati predsednik komisije za izume, tehnične izboljšave in koristne predloge. Ta komisija zbira predloge, jih pregleda in odloči, kateri so primerni za realizacijo. Komisija deluje skoraj tako dolgo, kot obstaja podjetje, Maks Vrečko pa je njen predsednik že šesto leto.

Kaj je narekovalo ustanovitev te komisije?

»Ker tovarna ne more kupiti tehnologije za svoje potrebe, so veliko tehničnih problemov rešile ideje naših delavcev,« je povedal tovariš Vrečko. »Bilo je nujno, da te avtorje na neki način stimuliramo in tako se je rodila zamisel komisije za izume. Vsak predlog, ki ga je mogoče realizirati, dobi idejno nagrado 100 dinarjev, ne glede na to, ali ga pozneje uporabimo ali ne. Predlog potem obravnava eden od vodij posameznih dejavnosti — telovadnega orodja, smučarije, obrata plastike ali inštituta Elan. Tehnologji s posameznih področij naredijo predračun. Izračunamo še stvarni izražni prihranka v enem letu in z različnimi odbitki iz preostanka, ki je ostal, izračunamo odstotni delež za avtorski honorar. Ta pa se spremi-

nja s faktorjem delovnega mesta — čim nižje je delovno mesto, tem bolj je inovacijska dejavnost stimulirana in predlog višje nagrajen. Za enako idejo dobi delavec iz nepo-

V zadnjih dveh letih je dobila komisija 172 predlogov. Če upoštevamo, da je v Elanu zaposlenih 850 ljudi, je to zelo visoka številka. Seveda vsi predlogi niso bili uporabni,

Naši »remontarji« na obisku v Storah

sredne proizvodnje več kot inženir. Prepričani smo, da je tako nagrajevanje pravilno, saj sodijo konstrukcije in zamisli visokokvalificiranih strokovnjakov v okvir njihovega delovnega mesta.

50 % pa so jih realizirali in s tem v marsičem izboljšali kakovost in tehnično dovršenost svojih izdelkov.

»Kakšne zamisli posredujejo vaši delavci komisiji za izume?«

(Nadaljevanje na 5. strani)

(Nadaljevanje s 4. strani)

»Največ predlogov je v zvezi s smučmi — denimo sitotisk zgornjih oblog, vlietek za poliuretane smuči, kovinski modeli in še marsikaj. Naj povem, da so marsikdaj izumi naših delavcev izvirni v svetovnem merilu. Tako sta na sejmu smučij v Münchnu sitotisk zgornjih oblog kot novost predstavila samo dva proizvajalca, vlietek za poliuretanske smuči pa izdeluje samo naša tovarna.«

In kdo so ljudje, ki pripravljajo največ izumov? Predvsem delavci in tehnologi iz neposredne proizvodnje, ki so že dlje zaposleni v Elanu. Dolgoletne izkušnje jim narekujejo marsikatero idejo, zato se v Elanu trudijo, da bi bili delavci zaposleni pri njih čimdlje.

Tovariš Vrečko nam je povedal, da se je število prijavljenih izumov v zadnjih dveh letih zelo povečalo. K temu je pripomogla tudi ažurnost komisije, ki predloge sproti obravnava, nagraduje in spodbuja k čimprejšnji realizaciji. To pa daje delavcem občutek, da je njihovo delo, njihova ustvarjalnost koristna in zaželena. Pa ne gre samo za občutek: brez inovatorstva Elanovih delavcev bi delo v tovarni sicer teklo po ustaljenih tirnicah naprej, takega napredka pa ne bi bilo in marsikateri problem ne bi bil rešen. Navsezadnje lahko zapišemo, da je to tudi eden od vzrokov, da se Elanov zaščitni znak blešči domala na vseh smučiščih in je enakovreden partner najboljšim znamkam smučij svetovne proizvodnje.

Breda Bernetič

Izumi in tehnične izboljšave

Komisija za izume in tehnične izboljšave je na svoji zadnji seji predlagala UO, da nagradi avtorje naslednjih vlog:

KOZINC Boris, KOKALJ Rudi, ANTOLIČ Alojz, ISKRA Karel za vlogo št. 189: »Naprava za montažo mornarskih lestev« s 350 din nagrade (vsak prejme 87,50 din).

JANSA Stanko in BERCE Jože za vlogo št. 209: »Režkanje žlebičev pri skakalnih smučeh« s 350 din nagrade (vsak prejme 175 din).

Za naslednje avtorje vlog pa predlaga komisija idejne nagrade po 100 dinarjev: POTOČNIK Vinko, za vlogo št. 210: »Način obešanja mornarskih lestev«; POTOČNIK Cvetan, ALBININI Anton, DOBRE Stane, TOMAN Slavko in MILATOVIČ Ivan za vlogo št. 211: »Krivljenje in oblikovanje ščitnikov« vsakemu po 20 din).

DOBRE Stane, POTOČNIK Cvetan in ALBININI Anton za vlogo št. 212: »Vliver za KU« (vsak po 33,30 dinarja).

DOBRE Stane, POTOČNIK Cvetan in ALBININI Anton za vlogo št. 213: »Vlaganje mase v zaščitni znak konic smučij« (vsak po 33,30 din).

POTOČNIK Pavel za vlogo št. 214: »Izboljšave na PU stroju«.

POTOČNIK Pavel in TOMAN Slavko za vlogo št. 215: »Izboljšava na stroju za odkrivanje zgornjih robnikov« (vsak prejme po 50 din).

MULEJ Jože za vlogo št. 216: »Režkanje kotnikov za modele smučij«.

K. T.

Preberi

KURIER, 10. 4. 76

»... Zmagovalec svetovnega pokala Stenmark, ki je dosedaj vozil na jugoslovanskih smučeh — Elanovih smučeh — sedaj testira v Tignesu francoske smuči. Če se bo Šved odločil za menjavo znamke — kar forsirajo njegovi skrbniki — potem bodo avstrijski proizvajalci protestirali, tako pravi Fischerjev tekmovalni menažer Krims. Osnova: razen jugoslovanske so v švedskem poolu brez izjeme avstrijske firme dobavitelji.«

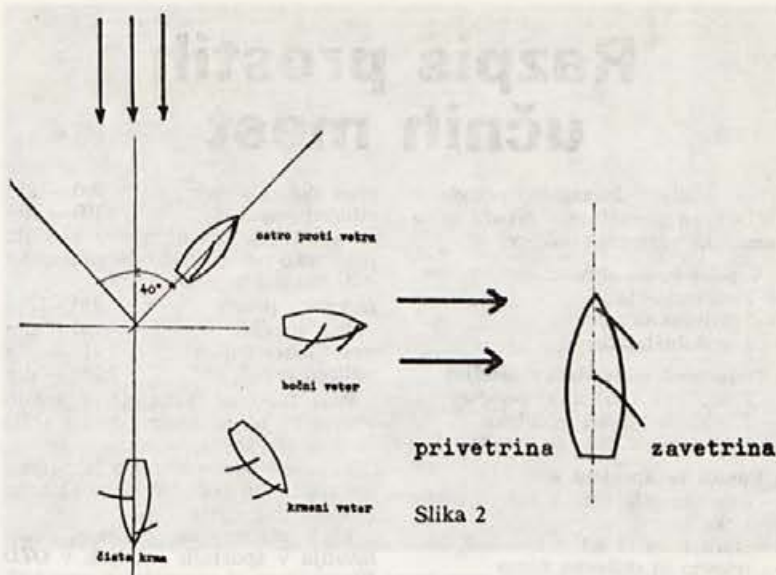
PS: člani švedskega alpskega ski poola (smučij) so: Atomic, Blizzard, Elan, Fischer, Freyrie, Head, Kneissl, Spalding in Völkl.

JADRANJE

V deveti številki Naše smučine lansko leto (15. avgusta) smo priobčili članek »Nekaj o jadrnicah in jadraniu«, ki ga nam je posredovala broderska sekcija pri našem sindikalnem športnem društvu (SSD-Elan). V njem smo opisali jadrnico in njene sestavne dele ter vse vrste vozlov z vezmi.

V letošnjem nadaljevanju vas bomo seznanili še z jadranjem in osnovnimi manevri jadranja v dveh nadaljevanjih. Vse to prispevamo zato, da bi se v čimvečjem številu počutili usposobljene in varne pri tem lepem športu.

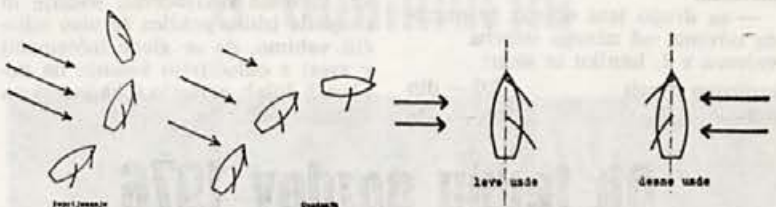
Uspešno jadranje je odvisno od čimbolje uravnoveženih sil, ki delujejo na jadrnico. To so: **sila vetra**, ki ima svoje prijemališče v središču površine (težišču) jader, **teža**, ki deluje v težišču jadrnice (tega je mogoče premeščati s premeščanjem posadke), **vzgon**, ki deluje v težišču izpodrinjene vode ter **zračni in vodni upor**, ki imata prijemališče v središču nadvodnih oziroma podvodnih površin. Vodni upora lahko spreminjamo s premikanjem krmila ter dviganjem oz. spuščanjem dvizne kobilice in lista krmila. Najpomembnejša je sila vetra, ki je gonilna sila jadrnice. Zato je najvažnejše pravilno namestiti jadra, pravilno glede na smer vetra in smer jadrnice. Pri določenem kursu jadrnice in smeri vetra samo en položaj jader daje največji učinek. Če jadra niso v tem položaju, jadrnice ne gre naprej ali pa moramo njeno smer venomer popravljati s krmilom, kar gre na račun hitrosti jadrnice. Če veter spremeni smer, moramo spremeniti položaj jader, če naj jadrnica pluje v istem kursu. Prav tako moramo premestiti jadra, če želimo pri istem vetru spremeniti smer jadrnice. Minimalni kot plovbe proti vetru je pri običajnih jadrnicah okrog 40° (slika 1).

Slika 1

Privetrina jadrnice je stran, od koder piha veter. **Zavetrina** je stran jadrnice, kamor piha veter (slika 2).

Poprijemanje je menjava smeri jadrnice proti vetru. **Opadanje** je menjava smeri jadrnice z vetrom (slika 3).

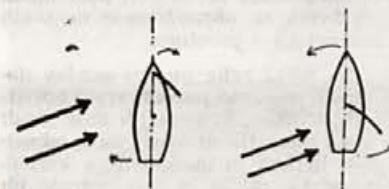
Slika 3

Slika 4

Leve uzde ima jadrnica takrat, ko ima privetrino na levi strani. **Desne uzde** ima jadrnica takrat, ko ima privetrino na desni strani (slika 4).

Zanašanje jadrnice

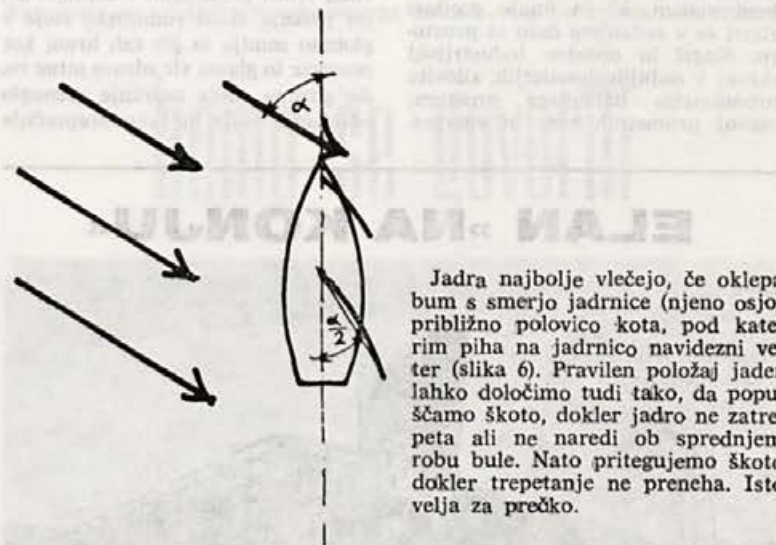
Če nosi samo prečka, jadrnico zanaša v smeri vetra. Jadrnica opada.

Če nosi samo glavno jadro, jadrnico zanaša proti vetru. Jadrnica poprijema (slika 5).

Slika 5

Da lažje določimo smer vetra, si pomagamo z vetrokazi — nitkami, privezanimi na pripone. Med plovbo nam kažejo vetrokazi smer **navideznega vetra**, ki je rezultanta pravega vetra in vetra, ki nastane zaradi gibanja jadrnice.

Slika 6

Krmar naj vedno sedi na nasprotni strani glavnega jadra, ker ima tako boljši razgled na jadro in smer plovbe. V eni roki naj drži ročico krmila, v drugi pa škoto.

Član posadke, ki upravlja prečko (flok) — flokist — sedi pred krmarjem, tako da ne zastira pogleda krmarju. Oba člana posadke naj s svojo težo tudi uravnava jadrnico — čim bolj se ta nagiba, tem bolj na robu boka naj sedita, ali se izvešata iz jadrnice (pri tem jima je v pomoč oprt v dnu jadrnice, za katero lahko zatakne noge).

(Prihodnjič: Osnovni manevri jadranja)

Razpis prostih učnih mest

Na podlagi izkazanih potreb v OZD Elan objavljamo prosta učna mesta za naslednje poklice:

V pomožnem obratu:

- 2 električarja
- 5 ključavničarjev
- 1 vodoinštalater

Dejavnost telovadnega orodja:

- 2 sedlanja (sedlarski oddelek)
- 5 mizarjev (lesni oddelek)
- 5 ključavničarjev (kovinski odd.)

Pogoji za sprejem so:

- uspešno zaključen 8. razred osemletke
- starost do 18 let
- telesno in duševno zdrav

Pismene prijave sprejema kadrovskega splošni sektor do 1. julija 1976.

Učna doba za vse traja 3 leta. V tem času učencem pripadajo po samoupravnem sporazumu o delitvi sredstev za osebne dohodke naslednje nagrade:

— za prvo leto učenja 600.— din mesečno

— za drugo leto učenja je nagrada odvisna od učnega uspeha vajenca v 1. letniku in sicer:

zadosten uspeh 700.— din
dober uspeh 830.— din

prav dober uspeh 960.— din
odličen uspeh 1.100.— din
— za tretje leto učenja je nagrada prav tako odvisna od učnega uspeha v 2. letniku in sicer:

zadosten uspeh 850.— din
dober uspeh 980.— din
prav dober uspeh 1.110.— din
odličen uspeh 1.250.— din

Prav tako se vsem, ki se vozijo v šolo ali na praktično delo v OZD povrne stroške prevoza.

V posameznem letniku je učenec upravičen do počitnic in to 42 kolesarskih dni v letu.

Vsak učenec ima možnost sodelovanja v športnih sekcijah v OZD Elan.

Glede možnosti kasnejše zaposlitve v Elanu poudarjamo, da bodo vsi imeli možnost se zaposliti na kvalificiranih delovnih mestih, prav tako tudi možnost kasnejšega izobraževanja in izpopolnjevanja.

Na vse starše, ki so zaposleni v našem podjetju in imajo svoje otroke, ki bodo zaključevali šolanje in se glede izbire poklica še niso odločili vabimo, da se glede informacij v zvezi z odločitvijo šolanja na poklicnih šolah, zglasijo v kadrovskem oddelku podjetja.

poplave, odnašanje plodne zemlje ipd.

Gozdove moramo torej nujno pojmovati ne le kot gospodarske objekte, temveč še zlasti kot nerazdružljivo prvino in sestavino vsega našega žitja in bitja.

Zato varstvo gozdov in gozdnega okolja nasploh ni le skrb gozdarjev in gozdarskih organizacij, temveč širše družbene skupnosti, o zaščiti gozdov, o njihovem obstoju in smotrnem nadaljnjem razvoju se mora zamisliti vsakdo, saj je z gozdovi neposredno in posredno povezan naš kulturni, narodni in gospodarski razvoj in napredek. Danes je gozdov v Sloveniji za dober milijon

hektarjev, kar je neprecenljivo bogastvo.

Gozdovi poleg lesa dajejo celo vrsto posrednih koristi, ki jim je težko določiti vrednost in ceno in katerih se največkrat zavedamo šele takrat, ko gozda nimamo.

V gozd po zdravje! In silva salus!

Skrb za varstvo in krepitev gozdov je trajna naloga vseh zainteresiranih organizacij in občanov, izraža se preko skupnih in individualnih akcij, preko celega leta, v »Tednu gozdov« pa se naj v to akcijo čim bolj vključi široka javnost.

Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva SR Slovenije

Ob tednu gozdov 1976

Zveza inženirjev in tehnikov gozdarstva in lesarstva Slovenije je že pred leti dala pobudo za akcijo TEDNA GOZDOV, ki se uvaja kot stalna oblika manifestacije skupne skrbi za gozd kot dobrino splošno-družbenega pomena in kako gozdno okolje približati našemu človeku. V akcijo se vključujejo vse zainteresirane družbeno-politične in samoupravne skupnosti ter organizacije združenega dela s področja gozdarstva in lesarstva. Letošnji teden gozdov, že četrti zapovrstjo, bo v času od 23. do 31. maja in pod pokroviteljstvom Socialistične zveze delovnega ljudstva.

Ob izvedbi »TEDNA GOZDOV« ve-lja znova opozoriti na splošno družbeni pomen, ki ga imajo gozdovi zlasti še v sedanjem času in prostoru. Nagel in obsežen industrijski razvoj v zadnjih desetletjih, silovita urbanizacija najširšega prostora, razvoj prometnih zvez in energet-

skih virov ter sprememba strukture prebivalstva, so korenito spremenila življenje človeka in družbe. Gozd postaja vedno bolj pomemben dejavnik za ohranjanje naravnih ravnotežij v prostoru.

Da bi ta velik pomen gozdov do-umeli, moramo poznati vrsto koristnih učinkov, ki nam jih daje gozd: gozd obnavlja in krepi tla z odpadlim listjem in igličevjem, s koreninami tla rahlja in veže, varuje jih pred izsuševanjem in proti eroziji, ogoljevanju in snežnimi plazovi. Gozd bogati in osvežuje ozračje s kisikom in vodnimi hlapi. Najbolj pa blagodejno vpliva gozd na režim padavinske vode, del podavinskih vod vrača prečiščeno v ozračje, del jih preceja skozi rudninske sloje v globino zemlje in jih tah hrani kot rezervar in glavni vir zdrave pitne vo-de, gozdna odeja zadržuje preneglo odtokanje vode in tako preprečuje

Praznujmo stoletnico rojstva našega velikega Ivana Cankarja

Leto naše leto je leto proslavljanja 100-letnice rojstva našega velikega pisatelja Ivana Cankarja. Kot sin siromašnega krojača iz Vrhnike je skusil vso bedo pomanjkanja in revščine, kar je pozneje v življenju tako nazorno opisoval v svojih delih. Kot socialist je že takrat napovedoval združitev jugoslovanskih narodov. Cankarjevo izročilo je danes živo in aktualno — postalo je resnica! Posvetimo letos na vsakem mestu čast njegovemu spominu.

Varujmo vid in oči

Razvoj industrije in tehnike na vseh področjih našega udejstvovanja zahteva od naših čutil, predvsem pa od oči, vse večje napore. Skoraj vse znanje si pridobimo preko čutila za vid in oči so tisti osnovni pogoj, da se moremo pri delu uveljaviti kot mirni, natančni in dobri delavci.

Najpogostejši vzroki slepote so: prirojene dedne okvare, obolenje centralnega živčnega sistema, infekcije očesa, splošno obolenje organizma, zelo pomemben faktor pa so poškodbe oči. Le-teh je v delovnih organizacijah čedalje več. Vzroki so odletavajoči delci, ki padejo v oko, kemične snovi, ki oko opečejo in razni žarki. Mehanične poškodbe so najpogostejše, saj je oko razmerno zelo izpostavljen organ; v industriji pa je toliko možnosti, kjer drobci odletijo na vse strani, pri sekanju, tolčenju, brušenju, struženju. Pred odletavajočimi delci se je potrebno zaščititi z varnostnimi očali ali obraznim ščitnikom.

Ultravioletni žarki so zlasti pri varjenju tako močni, da povzročajo vnetje očesnih veznic. Ostra bolečina, kot bi nasul v oko peska se pojavi šele nekaj ur po delu, pogosto šele takrat, ko delavec zaspi. Tudi proti žarkom imamo dobro varstveno sredstvo — očala z modro ali zelenomodro obarvanimi stekli ali obrazni ščitnik. Prav težke poškodbe

lahko povzročijo na očesu ogorek ali saje. Poleg mehanične okvare nastane še opekline.

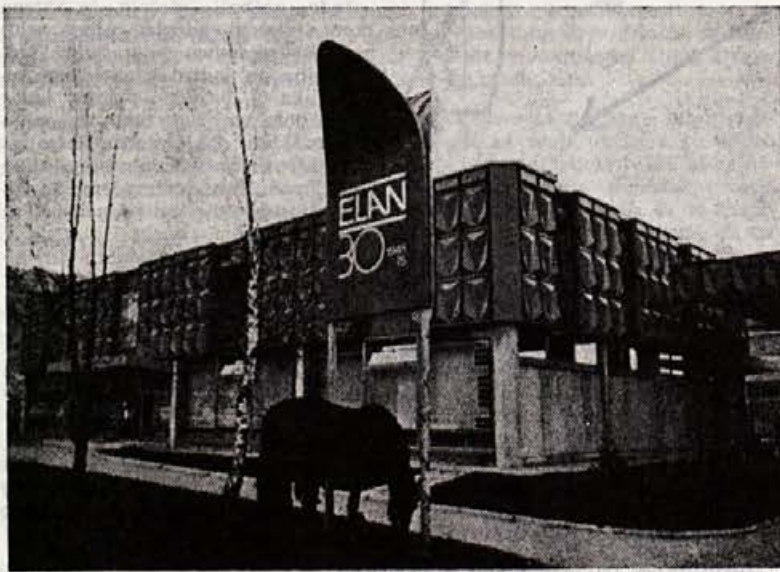
Od kemičnih poškodb so najhujše opekline z lužninami. Te tkivo nekako topijo in zelo hitro prodirajo v globino. Kisline so vseeno manj nevarne, ker tkivo sicer opečejo a se pri tem naredi krasta, ki prepreči delovanje kisline v globino. Do takih poškodb ne bi prišlo, če bi delavci nosili varnostna očala, ki se na kožo tesno prilegajo. Če pa do nesreče pride, je odločilna prva pomoč: kemično snov nemudoma odstranimo iz očesa, oko pa temeljito izperemo z veliko množino vode.

Ugotovlja se, da pride do vseh teh poškodb najčešče zaradi nedisciplin delavcev, ker ne nosijo varnostnih očal. Vzroki zakaj delavec ne uporablja zaščite so različni: češ, da jih motijo pri delu, da se jim stekla orosijo, da jih okvir tišči, da delo ni tako zelo nevarno, da se jim doslej še ni nič zgodilo, da se znajo varovati tudi brez očal ipd.

Vendar bi se vsak delavec, ki dela s snovjo, ki bi lahko poškodovala oko (prelivanju jedkih tekočin, prava poliestrskih smol — peroksida, delo na stružnici, varjenju) moral zavedati, da imamo mi vsi ne le pravico, ampak tudi dolžnost, da skrbimo za svoje zdravje, da skrbimo za oči in jih varujemo.

Anderle Tea

ELAN »NA KONJU«

Boj proti raku

(Nadaljevanje)

Pomen Onkološkega inštituta je naša javnost — žal bolj kot pa odgovorni družbeni organi — očitno pravilno dojela. Odtod tudi njena stalna materialna in moralna pomoč vsem našim prizadevanjem za rešitev inštitutovih težavnih razmer, da bi lahko ustrežneje razvijal svojo dejavnost.

Tako je tudi našemu Društvu SR Slovenije za boj proti raku, že od njegove ustanovitve v letu 1971, ena glavnih skrbi: pomagati inštitutu do takega stanja, da bo mogel zadovoljivo opravljati svoje poslanstvo in naloge, ki jih potrebuje terja.

Zelo malo smo pri nas naredili tudi za ustrežnejšo rehabilitacijo rakavih bolnikov — fizično, psihično in socialno. Mnogi bolniki, ki so bili sicer uspešno zdravljeni, so potem oslabiljeni ali delno prizadeti prepuščeni sami sebi. V nemajhni meri gre pri tem tudi za vprašanje odnosa človeške okolice do takega bolnika — odnosa svojcev, delovnih kolektivov in drugih; namesto, da bi mu vsestransko pomagali, da bi se vključil v normalno življenje in delo, ga neredko osamijo s slabo prikritim ožigosanjem obsojenca na smrt. Se celo hudo pa je mnogim bolnikom, ki so zaradi hujše invalidnosti ali napredovale bolezni navezani na tujo pomoč in stalno medicinsko nego. Potrebna nega takih bolnikov na domu povečini ni zagotovljena, družini so v breme, domovi za onemogle jih neradi sprejemajo, bolnišnice jih odklanjajo. S to stisko se srečujemo vsak dan in tu smo spet pri začetku. Ali ne daje prav ta bedni konec življenja mnogih rakavih bolnikov vtis grozljivosti bolezni, ki vzbuja v ljudeh upravičen strah pred njo? Zato nimajo prizadevanja za zboljšanje teh razmer nič manjše teže kot prizadeva-

nja za zgodnejše odkrivanje raka: tudi vsa ta prizadevanja pomenijo boj proti raku!

Ne moremo biti brezbrizni do tega, kako neozdravljeni bolniki živijo s svojim rakom in kako za njim umirajo.

Na koncu naj le še omenimo, da sta važni področji dejavnosti boja proti raku tudi nenehno izobraževanje zdravstvenih kadrov in pa raziskovanje na vseh področjih, ki smo jih omenili. Le od slednjega lahko pričakujemo novih, učinkovitejših orožij za boj proti tej bolezni in zmago nad njo.

Iz teh, bežno nakazanih vidikov boja proti raku in našega programa, se nam kaže tudi vloga našega Društva za boj proti raku, ki je prostovoljno združenje laikov in strokovnjakov, ki želijo pomagati zdravstveni službi pri zatiranju te bolezni. Akcija Društva se začneja tam, kjer se konča njena zmogljivost in pristojnost onkološke zdravstvene službe same, da bi mogla uveljavljati potrebne ukrepe ter tedaj, ko po uradni poti zbrana sredstva ne zadoščajo več za kritje potreb posameznih področij dejavnosti v boju proti raku. Društvo naj bi bilo posrednik med onkološko zdravstveno službo in javnostjo ter zadevnimi družbenimi dejavniki, posredovalo naj bi jim strokovno načrtovane programe posameznih dejavnosti v boju proti raku in potrebe za njihovo izvajanje ter jih hkrati mobiliziralo k sodelovanju in pomoči. Zato naj bi ta Teden veljal tudi kot spodbuda občanom in delovnim organizacijam tako za včlanjevanje v Društvo SR Slovenije za boj proti raku, kot tudi za pomoč pri njegovem delu, saj se bo s tem njihovo hotenje — sodelovati in pomagati pri premagovanju raka — lahko najbolj učinkovito uveljavilo.

Prof. dr. Božena Ravnikar

Kadri v aprilu

Lastnosti delavca so pridobili naslednji delavci:

1. Koder Pavle na delovnem mestu direktor finančnega sektorja
2. Biankini Mirjana na delovnem mestu prodajalec v trgovini v Zagrebu
3. Petrovič Zlato, vrnil iz JLA, na delovnem mestu priučen štrojnik delavec I v obratu smučí
4. Pohar Milan, vrnil iz JLA, na delovnem mestu samostojni tehnolog v TB

5. Gašperšič Miran na delovnem mestu izdelovalec prototipov v Inštitutu

6. Stošič Vladimir na delovnem mestu poslovodja v trgovini v Zagrebu

Sporazumno so lastnost delavca izgubili naslednji delavci:

1. Legat Anica iz obrata smučí
2. Srna Ivana iz obrata smučí

Tiskovna konferenca in sprejem po osvojenem svetovnem pokalu v Stockholmu. Ob tej svečanosti mu je direktor Elana Dolfe Vojsk izročil zlat obesek, kar je dalo v svetovni javnosti velik odmev.

O Stenmarku

Stenmark na zaključnem tekmovanju doma — na Švedskem — v ÅRE-u

bomo še govorili

Na Jahorini so odlični smučarski tereni in naprave, ki jih jim lahko zavidamo

Nerazdružljiva prijatelja

Elanovi šahisti občinski sindikalni prvaki za leto 1976

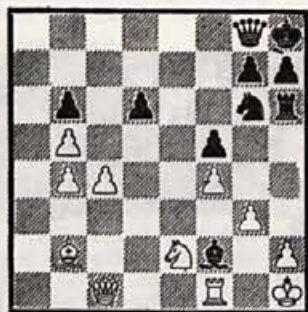
Elanovi šahisti so v postavi: Vrečko, Dragan, Jerala, Langus izmed 11. sindikalnih organizacij postali sindikalni prvaki za leto 1976.

Vrstni red ekip:

1. Elan	21,5 točk
2. Veriga	19,0 točk
3. Kompas Bled	17,0 točk
4. GG Bled	13,5 točk
itd.	

Točke so osvojili:

Vrečko	5,5 točke
Dragan	10 točk
Jerala	4 točke
Langus	2 točki

I LIGA: IV. TURNIR 19. 4. 1976

	mesto	točk
1. Vrečko	1.—2.	7
2. Jerala	1.—2.	7
3. Dragan	3.	6½
4. Potočnik	4.	6
5. Legat	5.	5½
6. Peterman	6.	4½
7. Mevlja	7.	4
8. Langus	8.	3
9. Resman	9.	1½
10. Blažič	10.	0

II. LIGA: IV. TURNIR 19. 4. 1976

	mesto	točk
1. Koselj	1.—2.	5
2. Resman A.	1.—2.	5
3. Hrovat	3.—4.	1
4. Pangerc	3.—4.	1

PODPORNI CLANI 31. 3. 1976

	mesto	točk
1. Skofic	1.—2.	4
2. Hegedič	1.—2.	4
3. Jagodic	3.—4.	2½
4. Praprotnik F.	3.—4.	2½
5. Eržen	5.	2
6. Legat M.	6.	0

»Astra« Elanu

23. IV. 1976 je bila v veletrgovini podjetja »Astra« v Ljubljani, ki je naš dolgoletni dobavitelj

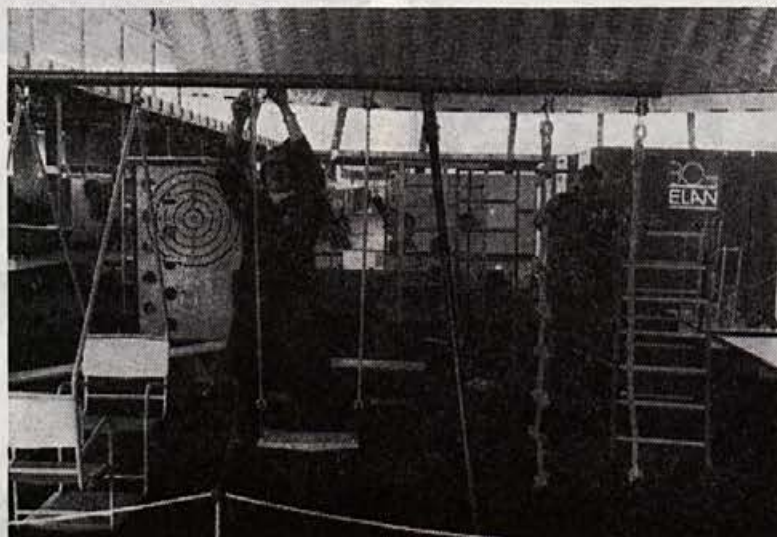
25 - letnica ustanovitve

kamor so povabili tudi naše predstavnike. Plaketo za uspešno poslovno sodelovanje so prejele le štiri delovne organizacije v SRS, med njimi tudi Elan.

Anton Justn, zmagovalec med amaterji na sindikalnih skakalnih tekmah v Begunjah. Posnetek objavljamo z zamudo zaradi pomanjkanja prostora v prejšnji številki »Naše smučalne«, vendar je boljše pozno, kot pa nikoli. Čestitamo!

UREDNIŠKI ODBOR: ing. Zajc Bojan, Janša Stanislav, Bulovec Franc, Kolman Franc, Knafelj Slavko, Brajnik Vane — ODGOVORNI UREDNIK: Knafelj Slavko — Izhaja mesečno — Za člane kolektiva brezplačno — Tiska Gorenjski tisk, Kranj

Opremo telovadnic nazorno predstavljamo na sejmih

novice — novice — novice — novic

NEVESPORT, 1976/11

»...Ingemar Stenmark se bo v kratkem odločil, ali bo šel na Spalding ali na Rossignol. Spomladaj bo doma v Tärnabyju preizkusil oboje smuči. Smuči same pri tem že imajo svoj pomen, nitj ne nepomembno vlogo pa ima tudi Ingemarjevo ovinkarjenje glede pogodbe. Nihče ne ve, koliko zahteva Stenmark, čeprav se govori o 70 milijonih lir; ve pa se tudi, da so avstrijski proizvajalci izločeni iz dražbe. Zakaj? Beli cirkus je poln govoric, ki pa dostikrat ne ustrezajo resnici.«

stranski lok). Pod 150 cm jih imenujemo »patinettes« (drsalke). Te smuči klasiramo v tri grupe — široke, srednje in ozke.

K2: za nas v ZDA obstajajo te smuči že 8 let. V začetku so bile to bolj »drsalke«, prirejene teži smučarja. Danes pa so to za nas zelo vsestranske smuči, nasprotno kot delajo nekateri fabrikanti.

SCIARE, 1976/136

Neki bralec sprašuje, kakšne smuči bi bile zanj, ki je dober smučar,

SKI BUSINESS, 1976/2

Prodaja smuči v ZDA je v decembru 75 narasla za 20% glede na december 74.

EUROSPORT 1976/3

Med proizvajalci smuči je čutili močno propagiranje kompaktnih smuči. Na ISPO skoraj ni bilo proizvajalca, ki ne bi prikazal vsaj enega modela tako imenovanih smuči. Vsak smučar, ki kaj da nase, naj bi imel vsaj tri pare smuči — navadne, kompaktno (kratke) in tekaške.

Vendar si proizvajalci niso edini, kakšne sploh so kompaktni smuči. Francoski športni časopis L'Equipe je organiziral okroglo mizo na temo teh smuči, sodelovali so predstavniki K2, Kneissla in Rossignola (L'Equipe, 14. 3. 1976). Na vprašanje, kaj so kompaktni smuči, so odgovorili:

Kneissl: kompaktni smuči niso kratke smuči, kot jih najdemo v Ameriki. Te se v Evropi skoraj niso prodajale, bile so rezervirane za GLM metodo. Za nas so kompaktni smuči širine 70 mm pod nogo (navadne smuči imajo 68 mm). Dolge so za srednje smučarje toliko kot smučar, za začetnike 10 cm krajše od višine smučarja, za zelo močne smučarje 10 cm daljše.

Rossignol: za nas so kompaktni smuči dolžin 160—190 cm, ki so pa namenjene odraslim (prirejene

tekmovalcem, posebno za veleslalom. »Sciare« mu priporoča Elanov MC — Mark EQUIPE.

Svetovni pokal znanih smuči — skupna uvrstitev — (v vse tri discipline, moški in ženske):

	točk
1. Rossignol	568
2. Spalding	359
3. Dynamic	330
4. Fischer	310
5. Blizzard	301
6. Atomic	292
7. ELAN	270
8. Kästle	243
9. Head	225
10. Kneissl	196
11. Dynastar	112
12. Völkl	100
13. K2	85
14. Yamaha	51
15. Maxel	6

KURIER, 12. 3.

Karla Schranza z več strani forsirajo za trenerja avstrijske reprezentance. ÖSV pričakuje tudi letos dotacijo 3,5 milijona šilingov.

Firmi Kästle in Rank Xerox sta na olimpijadi organizirali Olympia Atelier. Povabili so 5 znanih karikaturnistov, med njimi tudi Zagrebčana Ota Reisingerja.

Povabljenici so komentirali olimpijsko dogajanje s karikaturnimi. Vsaj na tem področju smo lahko na predstavnika Jugoslavije na olimpijadi ponosni, saj so njegovi prispevki med najboljšimi.

Zahvali

ob težki izgubi dragega očeta

PERGAR MARJANA

se lepo zahvaljujem za sožalja in denarno pomoč namesto venca na grob od sodelavcev I. in II. izmene polizdelka smuči.

Zalujoča hči
Anica SEVER

ob težki izgubi dragega očeta

UZEM ANDREJA

se vsem zahvaljujem za izrečena sožalja, posebno pa sodelavcem iz kovinskega oddelka za denarno pomoč namesto venca na grob.

Zalujoči sin
Zvone UZEM